

Ion CAZABAN

O nouă expoziție Holtier

În Sala Kalinderu, Vittorio Holtier a dispus, pentru noua sa expoziție, de un spațiu mai generos decât altădată. Un spațiu pe două niveluri, unde, la parter sunt expuse grafica și pictura, iar la etaj, scenografia. Traseul vizitatorului duce de la schițele grafice și cartoanele pictate, de o intensă sugestivitate, la complexitatea, nu numai materială, a decorurilor și costumelor alese anume din câteva spectacole shakespeariene realizate sau doar proiectate de-a lungul anilor. Odată întorși din acest traseu, revenind printre exponatele de la parter, înțelegem mai bine ca la început că ne aflăm în fața unei opere plastice unitar concepută, de maximă coerență. Grafica și pictura se arată, la rândul lor, „chei“ utile de înțelegere a opțiunilor scenografice remarcabile în *Arden din Kent*, *Mult zgomot pentru nimic*, *Macbeth* ori *Furtuna*. Ele se întâlnesc într-o lume de arhetipuri, cuprinzătoare asemeni teatrului shakespearian, animată de o statornică atitudine meditativă. Holtier este unul dintre puținii scenografi care, la noi, sunt preocupați nu numai de necesitatea culturii profesionale, dar și de afirmarea unei filosofii distincte, de cultivarea unor forme esențiale, de inspirație profundă. Acum, declarate încă de afișul expoziției, acestea sunt Turnul și Insula. Un derivat al Turnului poate fi construcția masivă, de lemn, pentru *Arden din Kent* – semn sumbru, hiperbolizat, al trecerii de la stabilitatea moralei tradiționale la monstrozitatea manifestărilor instinctuale. Turnul poate conduce privirea spre puritatea înaltă a cerului, dar și să indice, în sens opus, prăbușirea (în păcat) a ființei umane. Metal răsucit, mâncat de rugină și rădăcini de copac dislocate ar figura, într-un viitor spectacol *Macbeth*, un fel de coroană frântă, în destrămare – expresie teribilă a dorinței de putere, împotriva firii. Ca niște gheare amenințătoare, rădăcinile amintesc, deopotrivă, de ținutul vrăjitoarelor și de pădurea pornită la drum, ca-n basme, prevestind înfrângerea lui Macbeth... Insula, imagine a izolării și recuperării de sine, o regăsim într-o splendidă machetă, compusă din câteva elemente simbolice, pentru *Furtuna*: întindere ondulată de nisip pe care zace corabia eșuată.

Holtier configurează sugestiv, folosește frecvent obiecte-semn, reprezentări arhetipale. În modul său de concepție, fixarea centrului înseamnă articulare semnificativă a universului scenic. Pentru scenograf, centrul se descoperă peste tot, fiind o ipostază a divinității creatoare. Din acest centru, devenit reper vizual, se răspândesc și se diferențiază toate, ca apoi, tot spre el să se întoarcă și să se integreze. Argumentele concepției scenografice țin de domeniul sacru; preferința sa este, în fond, adeziune la o simbolistică fundamentală.

În concretețea decorurilor, ca și în factura abstractă a graficii ori a picturii, guvernează aceeași concepție, același ochi care vede, aceeași sensibilitate, vădită în finețea tașistă sau în vibrația poetică a petelor de culoare. S-ar putea glosa mult despre o pată verde concentrând seva și freamătul vegetal – despre alta, de asemenea verde, plutind ca un plaur pe suprafața albă... Intensificarea sau erodarea culorii dă, în succesiunea lucrărilor privite, un rezultat semnificant, o variație resimțită dramatic. Există, desigur – ca și în „colajul“ materialelor din costumele lui Holtier – asocieri și disocieri deliberate, conjugări și divergențe intenționate, pentru a evita monotonia în dispunerea celor expuse. Cu cât sunt mai simple structurate, cu atât le bănuim un impuls ascuns, reiterând obsesiv omonime sau sinonime vizuale. „Plantația“ de semne pe patru laturi ale unei compoziții în cruce poate fi grafică abstractă, dar și vedere plonjantă de scenograf, cum menționa el însuși. Siluete incerte, căutându-și identitatea, apar uneori printre acele cruci – „troite“, ni se spune – care despart și direcționează, înglobează și sunt înglobate. Cețoase prezențe umane, alături de cruci, de răscruci alcătuiesc cu predilecție iconografia expoziției lui Holtier. Semnele cerului și semnele pământului...